

Rolf, mijn mentorleerling met PDD-NOS, heeft zijn eerste

schreden in de brugklas gezet. Het nieuwe leven en alle indrukken en de vele wisselingen vallen hem zwaar. Hij heeft vaak hoofdpijn en meldt zich geregeld ziek. Hij heeft zo'n behoefte aan overzicht en veiligheid dat hij mij en al mijn collega's iedere les met vragen bestookt. Al gauw moeten we dat aan banden leggen, want de andere leerlingen moeten ook nog aan bod kunnen komen en Rolfs 'timing' om een vraag te stellen, laat ook nogal wat te wensen over. Midden in een uitleg over de Engelse grammatica priemt zijn vinger in de lucht en in de veronderstelling dat hij daarover een vraag gaat stellen, geef ik hem de beurt: "We zijn na het vijfde uur straks vrij, mag ik dan meteen naar huis of moet ik dan de pauze ook nog op school blijven?" De klas kreunt zachtjes, maar niet meer dan dat, want ze hebben immers beloofd dat ze Rolf met zijn hele PDD-NOS erbij, door dik en dun zullen steunen.

Ik besluit dat Rolf voortaan alleen vragen mag stellen helemaal aan het begin en helemaal aan het eind van de les. Het valt hem niet mee de opborrelende vragen soms drie kwartier te moeten bewaren, maar geleidelijk aan slaagt hij erin rustig te blijven en te wachten met een vraag als: "Ik heb wel een blauwe pen, hoor, maar mag ik ook met zwart schrijven?" Rolf heeft vast als enige het boekje met schoolregels meerdere malen doorgelezen, want er gaat immers niets boven houvast. Wat heb je nou aan regels als je ze niet kent en als ze niet nageleefd worden? Op een dag ziet hij in een tussenuur dat een leerling uit de tweede middenin de kantine een sigaret opsteekt. Rolf weet heel zeker dat dát niet mag en haast zich naar de zondares om

Volgens het boekje

haar te vertellen dat ze haar sigaret moet uitmaken. Het meisje lacht Rolf in zijn gezicht uit en zijn klasgenoten kijken met gekromde tenen toe. Maar Rolf, met zijn PDD-NOS toch een beetje als een bewoner van een andere planeet, zit niet goed in de 'do's and don'ts' op een middelbare school en maakt het nog bonter. Rustig spreekt hij het meisje toe en zegt: "Tsjja, dan moet ik dit maar gaan melden." Het lijkt arrogant, betweterig en te getuigen van lef, maar eigenlijk is het niets van dit alles. Rolf houdt vast aan het overzicht dat hem door de school is geboden en hij probeert dat gewoon overeind te houden.

Op dat moment haalt hij zich de woede van het meisje en haar klasgenoten op de hals en ze haalt uit naar de kleine, tengere Rolf. Zijn klasgenoten, die het voorval bijwonen, scharen zich om hem heen, ook al begrijpen ze niets van wat Rolf bewogen heeft dit te doen. Het lukt ze niet om te voorkomen dat hij wat rake klappen ontvangt en ze brengen de huilende Rolf naar de conciërge. "Maar je mag toch niet roken in de school?", jammert Rolf met tranen in zijn ogen als ik het incident met hem bespreek. "Als zij het dan toch doet, dan moet ik er toch iets van zeggen? Niemand deed iets!"

Ik probeer nog even iets uit te leggen over het fenomeen 'klikken', maar ik merk al snel dat dat zijn autistische pet te boven gaat. Goudeerlijk en rechtlijnig, zoals dat wel vaker het geval is bij kinderen met autisme, heeft hij eigenlijk gelijk. Hij is in wezen heel dapper geweest, maar dit gebeurde ook weer omdat

hij zich totaal niet realiseert wat hij in de ogen van de anderen doet.
"Rolf, laten we afspreken dat jij je aan de regels houdt en als anderen dat niet doen, houd jij gewoon je mond." "En als niemand daar dan iets aan doet?", probeert hij nog. "Dan is dat maar zo, maar jij doet niets. Dat is niet jouw taak." "Ik snap er niets van", zucht hij, maar schijnbaar heeft hij wel vertrouwen in mij als orakel op dit gebied. Braaf vervolgt hij: "Ik zal het allemaal doen zoals u zegt." Soms wilde ik dat meer leerlingen dat eens zeiden ...